

☞ 1 Սա մի տեսակ նորություն նշեց Հայաստանի կյանքն այս դահին լցոնող թեմաների մեջ, ու հետաքրքրական է, թե ինչ զարգացում կիմի այս ուղղությամբ:

Իսկ մնացած մասով ամեն ինչ իր տրամաբանության մեջ է՝ արտադին օրակարգում նախագահ Սարգսյանը շարունակում է բարենպաս լուսի ներքո դրսելուրվել՝ Մյունիսիթենում եւ անգամ Երեւանում՝ Լիբանանի նախագահ Միհել Առևի հետ հանդիդանան համադրատիկերում, ու անգամ մինչ այդ նոր նախագահի թեկնածովի հավաստիացումը ստացավ՝ կարդարացնի ԻՐ վասահությունը (այ ժեզ բան): Խորհրդարանը շարունակում է արտահերթ նիստեր անել ու զարմանազան օրենքներ ընդունել, որոնի ոչ մի նորմալ ընդդիմախոսության չեն արժանանում, ոչ էլ վկենթի ծանրակշիռ դիմակայության: Նախագահի թեկնածու **Արմեն Սարգսյանը** էլ շարունակում է իր հանդիդումները երկրի ներտում ու դրսում՝ էլ ավելի զարմանազան ու անդժողովյան բարձր բաներից խոսելով, որոնի հայերը հրաշայի հասկանում են, անգամ՝ համարձակվում են երազել դրանց մասին, որաց որոնի երրորդ տեսիւ:

Կանխարսեստելի ժեղադարնումներ

Եթե հայաց ես Անտում նախազան
Սարգսյանի մյունիստնյան հայտարարություններին, որոնց անգամ հշխանության վառ հակառակորմները սոցիալական ցանցերում դրական էին արձագանքում, հասկանում են, որ Անրևյա հշխանությունը մի օրակարգում միայն՝ արտադին, կարող է միավորներ հավաքել: Ու զարմանապիրնեան՝ նոյն վիճակն է նաև Աղրեջանում, որտեղ այնքան խնդիրներ են կուտակվել, որ նախընտրական տարածաբանության մեջ գտնվող Այլեւը ընդհանրապես կորցնում է իրականության զգացումը եւ ներսի խնդիրները փորձուած հակառակության անվանական տարածք անվանելով Երեւան ու Գեղարքունիքը եւ մոռանալով, որ զարանցանիք ինչ-որ սահման անցնելուց հետ նրան իրավիճակին անհամարժեն, Նելզորովի ասած՝ Վտանգավոր խելագար կանաչեն անգամ սեփական տետության համար:

Եւ ուրեմն՝ Եւ Յայտաւանի, Եւ Աղբեցանի իշավիճակների առումով ինչոք նմանություն, այնուամենայնիվ, կա՛ երկու երկրում էլ մանեւրելու դաշտ է ննացել արտաֆին օրակարգը, Ալիել ղատեազճական սղանալիներ կարող է հնչեցնել (նախընտրական սոսկ), ներուն կարող են ահարկու ղատասխանել, երկու երկրներում էլ նախընտրական այս ժամանակի մեջ կարող է ահազճանալ ղատեազճի ուրվականը՝ որպես փաղաքական գործիք, որն ի դեմ աւրել ժամանակներում էլ լավագույն ծառայել է իր նղատակին:

Ամենափին չի նշանակում, որ մենք չենք
ջոկելու որոնը հասկից՝ հարեւանին
համարժե՞ դատախանելով, բայց
միաժամանակ վերադառնալով մեր օտքին
խնդիրներին, որոնք շատ արիներ եւ¹
հաւաքաղեա հիմա լուծում են դահան-
ջում, որպան էլ խնդիրների լուծումները
մեզանից հեռացնեն, ասենք, մի ժամա-
նակավոր վաշարեա կամ մի ինտելեկ-
տուալ նախագահի թեկնածու մեջտեղ
բերելով եւ հանրությամ՝ փոփոխության
սղասան կրակին մի երկու ցախ, ու ոչ
թե հիմնավոր վարելից օգելով:

Այս շաբաթ նեվսած Դարաբաղյան շարժման Երեսնայից ակի միջոցառումներն Արցախում եւ Երեսնայում ցոյց տվեցին, իրենք, թե որին են մոռացվել հանուն անկախության շարժման շարժադրիմներն ու նախնական տեսլականը՝ այն ասիհճան, որ «Դարաբաղ» կողմիտի տղերն անգամ չեն կարողանում մի կողմ դնել միմյանց չփրելու հայկական սովորության ու չեն կարողանում միմյանց հետ տնել նեզ անկախություն բերած, Արցախը դեմություն դարձրած

հիրավի դամական ու բեկումնային սարեղաձը: Ու անգամ շարժման մեջ դերակատության վերմակը, հնչղեն դաշկերավոր ծեւակերպել է **Կազգեն Մանուկյանն «Ազգ»**ին սկսծ հարցարույցում, ամեն մեկը բառում է իր վրա՝ ԶԼՄ-ներու տղագրված հիշողություններով ու տարբեր հարթակներից հնչած ելույթներով: Ե, լավ, առանց վախենալու դեմքանորեն օտեիք հայերի համար կարեւորագոյն այս իշաղաբությունը, չէ՞ որ եթե դա տեղի չունենա՞ այսօրվա դաշտնյաներից շատեր չեն լինի, մի ուղերձն ու Արցախում տեղի ունեցած միջոցառումները ինչ են: Ումի՞ց վախեցար, կամ՝ երկու վախը մի մահ է: Ինչու կարեի էր Սումգայիթյան ջարդը՝ վերաբերյալ խորհրդարանական լսումներ կազմակերպել, իսկ դրա համեմատ՝ դամական տեսակետից հեռագնա հսկայական նշանակության շարժումն իր արդյուններով այլքան անռով դլսացնել: Թե՛ ամոք է անկախության մասին մի հասելիա խոսել:

Գալով Ղարաբաղյան կարգավորման
թեմային, որի վերաբերյալ այս օրերին
բազմաթիվ կոռոցներ կան դատերազմի
վերականաց հավանականության կան-
խարսխականության մեջու պահեն ու այս

ବିଦ୍ୟାକୁ ବେଳାପିକରିବା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଆମେ, ମୀ ଅଜିତ

մի ավելորդ անգամ շատ ժամանելի ի ցույց դրեց ռեյսինգային կարգի սնանկությունը, որի վերացման առաջարկն, ի դեռ այդ խայտառակությունից ընդամենը նի բանի օր անց մերժեց ԱՌ ղետահրավական հանձնաժողովը: Այդ կարգով չե՞ն կասկածելի դաստիարակությամբ ու կրթությամբ նարդիկ հայտնվել խորհրդարանում ու ավագանիներում, եւ առիջը ներկայանալուն դեռ ի ցույց դրվեց նրանց ողջ անհանաժեռնիքունն իրենց գրադեցրած դաշտոններին: Հիմա եթե ուսումնիսկ «Ծառուկյան դաշնու» խմբակցությունն էր դա հասկացել ու առաջարկում էր վերացնել, ինչ խնդիր ունի ՀՀԿ-ն, որ մերժում է, չէ՞ որ հինգ տարի իր դիրքերին ոչինչ չի սպառնում, թէ՞ հինգ տարի հետո էլ դեռ հոյս ունի այդ արատավոր համակարգմ օգտագործելով «Քոչի» տղեր տանել խորհրդարան ու ավագանիներ: Լավ, էն, որ իրենց ղեկավարը զարգացումից ու առաջընթացից է խստում, մի բան չարժե՞ն: Կան որ իրենց առաջարած ինտելեկտուալ նախագահի թեկնածուն հավատում է, թէ Հայաստանում կրթված մարդիկ են բան փոխելու, Հայաստանում էլ կրթված մարդկանց ժամանակն է սկսվելու, ՀՀԿ-ն դրան չի հասկառու իմ ուրեմն ուսիսից: Ենի բա-

Դաշտավանի խայտառակությունը, ամրքայի լինելու դարագան մի կողմէ, բացահայտեց կաղրային բաղաբականության սնանկությունը, բանի որ բաղաբականությամբ գրադիւն ու բաղադրական դեկապատելու հաղա դեկապատելու փորձող ճարդիկ դեմք է ոչ միայն բարձր կրթական ցենզին համադաշտասխաներին, այլև Տիրամետեհին բոլոր հնարավոր եւ անհնար Վիճակներում սառնաւրսործն իրավիճակի վերահսկողությունը ձեռում դադելու կանոններին: Թող հիշեն Եվրոպական բարձր դաշտույաներին, ովքեր անգամ ձվի կամ լոյիկի հարված սանալուց հետո էլ սառնաւրսործն շարունակում էն դաշտասխանել հարցերին, Անգելա Մերկելն իր վրա տու եկած գարեցի դարագայում ունեն անգամ չշարժեց, անգամ հարեւան երկի նախագահ Ալեքսանդր Զարդ, իր զիսխն նետվող կոռհիկ վտանգն անտեսեց՝ շարունակելով կոստել: Դամք են դաշտույան ու բաղաբական գործիքը, ոչ թե բանկարժեց կոստյումներով ծածկված, բայց դատիք-անդատիք իրենց մերսում նստած «Ի՞ւչի Տոյային» վերածվողները, որ միայն մի կանոն ունեմ բռունցով հարց լուծելու: Կու լրագրողների աշխատանիք սահմանափակման փորձը բաղաբականում նշանակում է մի բան՝ անգամ այս դասից մեր բաղաբային իշխանությունը հետեւություններ չի անում, որն, ի դեմք, երբեք ուօչի: Ձե, ես չեմ ասում, թե մեր լրագրողները հաճախ լրագրողից չեն վերածվում բաղաբական կողմի, բայց մեր իրականությունն այս է՝ լրագրային իրականությունը հայելային անդրադարձն է բաղաբական իրականության:

Յիմա այս որակի հշխանություն որ
ունեն, ու այս որակի հշխանությունը
ձեռք որ օգում է նախազահի ինտելեկ-
տուալ թեկնածովի, որ ի՞նչ անի... Այդ
թեկնածուն ի՞նչղեա դեմք է կարդանա-
մածողություն փոխել, կամ ի՞նչղեա

ամառություն զիվաճ, զամ լացրիճ
որ ինըն է հավատացած՝ առաջնորդել
դեղի փոփոխություններ:

Ահմանին

ահմաններում, ՊԲ հյուսիսարեւելյան ու

Դաստիարակության պահպանության և պահպանական գործությունների մասին օրենքը՝ 1998-ին ընդունված Գրիգոր Լուսավորչության մասնակի մասնակի անդամակցության կողմէն ստուգական համար ստուգական աշխատավայրում անցկացվել է անցկացքը: Դիտարկումից հետո անցկացքը պահպանության մասնակի մասնակի անդամակցության կողմէն ստուգական աշխատավայրում անցկացվել է անցկացքը:

Չոհ սահմանին

Փետրվարի 22-ին, ժամը՝ 09:40-ի սահմաններում, ՊԲ հյուսիսարեւելյան ողությամբ գտնվող զորանասերից մեկի դահդանության տեղամասում, հակառակորդի արձակած կրակողից զինվել է ՊԲ զինծառայող, 1998-ին ծնված **Գրիգոր Կարապետի Եղոյանը**:

Արցախի ՊՆ-ից հայտնում են, որ դեղի մանրամասները դարձելու համար կսարվում է բնություն:

Ի դեմ, փետրվարի 21-ին Տավուշի մարզում ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական գրասենյակը հերթական դիմարկումն է անցկացրել։ Դիմարկումից հետո պայացած ճեղագրույցում ԵԱՀԿ դաւանյաները ներկայացրել են հայ-ադրբեյ քանական մետական սահմանին և հայությունը պահպանության մեջ մտնելու մասին օրենքը։

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ի՞նչ է տեղի ունեցել տարվա առաջին ամսին

Հումար ամսվա նախնական սոցիալ-սնտեսական ցուցանիշները ինչ-որ ժեղադապելի կարելի է համարել։ Տնտեսական ակտիվության աճը կազմեց 10,2 տոկոս նախորդ՝ 2017-ի հունվարի նկատմամբ, այն դեպքում, երբ նախորդ հունվարին էլ 6,5 տոկոս աճ էր գրանցվել 2016-ի հունվարի նկատմամբ։ Իհարկե, առաջին ամսվա տվյաներով վաղ է ասել, թե տարին ինչ ընթացք կունենա, առավել եւս նախորդ տարվա համեմատաբար բարձ տնտեսական աճի ֆոնին, բայց եւ նման աճը կարելի է խոսումնալից համարել։

Ինչ Վերաբերենք է ըստ Տեսառիւթյան ջոյութիվ ամի կառուցվածին, առաջ այստեղ կան Եւ դրական, Եւ ոչ այնան դրական դահրեւ: Միանալական դրական է, որ արդյունաբերությունն է շարունակում Երևանից աճ արձանագրել՝ այս անգամ այն կազմել է 13,9 տոկոս, հաջորդը, որ շնորհարությունն է, առաջին անգամ դուրս է Եկեղեց ցուցանիշից, այն էլ Երևանից աճի՝ 19,7 տոկոս, բայց այն, որ առեւտրի աճը գումարային առումով ամենամեծն է Եղել, իսկ տոկոսայինով կազմել 17,3 տոկոս, առանձնաբեր ոգեւորության տեղիվ չի տախիս, չխստելով արդեն այն մասին, որ զուղացնեսությունում թեկուզ փոքր, բայց անկում է արձանագրվել՝ 0,4 տոկոս: Վերջինիս կացությունը, չնայած լեռական ազակցության ծեռնարկվող խայլերին, դեռևս մեծադիր կախված է Եղանակային բարենադաս կամ անբարենպաստ դայմաններից: Այս առողմով անհնար է ասել, թե տարին այս ջոյութիվ համար ինչորիսին կլիմի: Բայց աճ է արձանագրվել նաև ծառայություններին ոլորտում՝ 15,2 տոկոս, որում իր նշանակալի դերն ունի նաև զբոսաշրջության եւ նրան հարող ծառայությունների ոլորտում արձանագրվող դրական միտումը:

Արտադին առեւտրի ծավալները հունվարին հսկայական աճ են ունեցել՝ 47 տոկոսով եւ կազմել մոտ 504 մլն դրլար: Վերոնշյալից արտահանումը կազմել է 176,7 մլն դրլար՝ աճելով 45,2 տոկոսով: Ներուժման աճն ավելի մեծ է եղել՝ 48,9 տոկոս՝ գումարային առումով կազմելով 327,5 մլն դրլար: Դարկ է նշել, որ հունվարին որմնածի գները գՏնվել են բավականին բարձր մակարդակի՝ 1 տոննայի դիմաց 7000 դրլարից բարձր նիշի վրա, ինչը նկատելիորեն ազդել է արտահանման այս ցուցանիշի վրա: Միաժամանակ, դաշտասի արտադրանից արտադրության եւ արտահանման ծավալները եւս շարունակում են կայուն աճ արձանագրել:

Տարեկան զարգացումների մասին խոսելով, նախ դեմք է նույն, որ հունվար ամիսը ամենադաշտավայրը է առեւտրի, գյուղանետարքան, շինարարության և որու չափով նաև ծառայությունների համար, արդյունաբերության վրա այդ ազդեցությունն ամենասակավը է: Դեռևարա, ցանկալի է, որ արդյունաբերությունում միտումը դահմանվի եւ արագանա, գյուղանետարքությունում դրական գործընթաց սկսվի, իսկ մյուս ճյուղերում գոնե ներկա տեմոդ ջրուլանա: Ամեն դեմքում, անցած տարվա նկամաքը բարձր տևեսական աճ ապահովէլը այս շարժ բաւականին ուժիւած է ըստ:

ԱՐԱՄ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

Քաղաքական վերլուծաբան,
Բանասիրական գիտությունների
թեկնածու, խաղաքագիտության դոցենտ

**Եվրասիական փորձագիտական
ակումբի անդամներ, ճանաչված
և ստեղծագործներ դրոֆեսոր Առու-
թավարյանը եւ դրոֆեսոր Թա-
թուով Սանասերյանը ընթացիկ սն-
տեսագիտական հետազոտություն-
ներ են կատարել նոյն «Դայա-
սանի սնտեսությունը 2017 թ.-ին
ԵԱՏՄ-ում երկրի անդամակցու-
թյան համատեխսում» խորագրով:
**Սուրեն Եւարդրվող Վերլուծական
ակնարկը հիմնված է ինչպես****

այդ հետագործությունների, այս-
թես էլ Հայաստանում եւ նրա
սահմաններից դուրս վերջերս ար-
ված որու այլ նույնաբրովանդակ
ուսումնասիրությունների սվյանե-
րի վրա: Ամեն դեղինում, Եվրա-
սիական փորձագիտական ա-
կումքի դեռ սեղմենքը վերջին
արած կանխատեսումն այն մա-
սին, որ հակառակ միջազգային
կազմակերպությունների արած
կանխատեսումների, Հայաստանի
սննդական աճը գերազանցելու
է 4%-ը, իրականություն դարձավ:
Վիճակագրական մարմինների
վերջերս արած հրատարակումը
հաստատում է, որ մեր երկրում սն-
նկանական ակտիվության ինդեքսը
կազմել է 7,7%, իսկ ՀՆԱ-ի աճը՝
մոտ 5,2%: Նոր սննդական տար-
կա սկզբում կարենոր է հասկա-
նալ, թե ինչ ներուժ ունի մեր սն-
նկանական ակտիվությունը, եւ կարո՞ղ ենք ար-
դյուն հավակնել աճի նույնան
շտագործից սեմերի գալիք տարի-
ների համար:

Տառեական աճ աղահովող իխնական ոլորտները

Տնտեսական ակտիվության բարձր աճը 2017 թ. աղահովությունը է արդյունաբերության հաշվին (որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 12,6%), առեւտի հաշվին (որը նույն ժամանակահատվածում աճել է 14%), ծառայությունների հաշվին (որը նույն ժամանակահատվածում աճել է 14,4%) և շինարարության ծավալների վերականգնման (նույն ժամանակահատվածում 2,2%): Թեեւ ջի՞շ է, որ զյուղատնտեսական արտադրության ծավալը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 3%-ով (ինչի բացարձությունը դեռ դեմք է լրջորեն ուսումնասիրվի), սակայն զյուղատնտեսական աղբանական նույնականացմանը պահանջվում է առաջնային աղբանական արտադրության ծավալը աճել են:

Կարենը է ընդգծել, որ դեմի Ռուսաստան գնացող հայկական արտահանման մեջ մեծ տեղ ունի դաշտասի արտադրանքը, ինչը ճերօրյա դայնաներում երկրի սննդառության դիմագիծ է գնահատվում: Եվրոպական միությունը առավել ապրանքի մեջ գերակա տեղ ունի այլունեսն ու սղասարկման ոլորտը, ինչու նաև դաշտասանական արդյունաբերությունն ու IT տեխնոլոգիաների ոլորտը ասկուրեն գծագրում են ԵԱՏՍ ներկայական գործառնության եւ կոռուպցիայի հնարավոր զարգացման ուղղությունները:

Աներշաղում ոլորտի հետագա զարգացման
առումով:

Աճել է արտասահմանյան գրոսական պատճենների քանակը: Այս նաև ամենաշատ հայտնի է արտասահմանյան գրոսաւոր պատճենների թվունակությունը՝ ուղարկված առաջարկությունների մեջ:

Հայաստանում առաջարկությունների թվունակությունը կազմում է 1,2 մլն. սահմանագիծը՝ առաջարկությունների մեջ:

Այս թվի էական մեծացումը հնարավոր դարձել է մասնավորապես, որ ներփակությունների անձնագրերով հայաստան ժամանելու համար գրոսաւոր պատճենների սպառագիծը կազմում է 1,2 մլն. սահմանագիծը՝ առաջարկությունների մեջ:

Այս թվի էական մեծացումը հնարավոր դարձել է մասնավորապես, որ ներփակությունների անձնագրերով հայաստան ժամանելու համար գրոսաւոր պատճենների սպառագիծը կազմում է 1,2 մլն. սահմանագիծը՝ առաջարկությունների մեջ:

Աճել է Հայաստան նմող տրանսֆերների ծավալը: Դրանց 65% գալիք է Ռուսաստանից եւ կազմում է 1,2 մլրդ. դրամ: Երկրորդ տեղում ԱՄՆ-ից սացվում է տրանսֆերներն են (14%), երրորդ տեղում

անցկացված Շնորհանդեսում) թե՛ ա
տահանումը եւ թե՛ ներկրումը ամի միտք
դեռ կարող են դրսետել: Ակնհայտ է, ո
մեր ընտեսությունը կարո՞ւ է նեծածավա
ներդրումների երկիր արտադրական հզ
րությունները բազմապատճելու նյասու
կով: Դրսետու Աշու Թավաղյանը դր
դում է, որ ՀԱԱ-արտահանում հարաբ
րակցությունը դեմք է հասցնել 30%-
իսկ թվային առօնութ՝ գերազանցել
մլրդ. դոլարի սահմանագիծը: Տեղեկա
ֆի համար ասենք, որ 2017 թ. Հայաստան
դատության մեջ առաջին անգամ ա
տահանումը գերազանցեց 2 մլրդ. դոլար
սահմանագիծը, լավատեսական սրբ
սելիի արքնացնելով ընտեսագիտների
գործարարների ցըանում:

Երկու խսuf գործարաների մասին
Դայաստամի սննդսության մեջ զմալր
ավելի մեծ դերակատարություն ունեցու
արտահանողները իսկական հերոսներ
են, որնոց դեմք է ըստ արժանվույն գնա
հասել: Մեր սննդսական օրգանիզմը տև

Ժողովրդները իրաւ են կապված միջին-նավոր թելերով եւ Կայաստանը ուղղակի չի կարող չլինել Ռուսաստանի վստահելիքարեկամն ու դաշնակիցը։ Թե այդ հրո-դության մեջ ինչպես ենք ներկայանալու արժանապատճեն եւ հղարս՝ մեր բա-ղաբական, և նետական ու գիտամշակու-թային վերնախավերի ընորդի հարցն է։

Մայիսին լրանում է մեր դետականության վերականգնած 0100-ամյակը: Առաջին աշխարհամարտի, Հայոց Յեղասահմանության, բոլորական ներխուժումների օրերին ծնված հայկական դետությունը, ինչ էլ որ լինի, հղարտությանք եւ արժանադրավորությանք դեմք է լցնի մեր սերը: Այս հորեւյանը եւս հնարավոր է ծառայեցնել միջազգային ասղարեզում Հայաստանի հեղինակության ու Երկրի գրավչության բարձրացման ազնիվ նորագույնը: Պետությունը, ինչըես ամենուրեք, կաշխատ այնուես, ինչըես կլահանցի հասարակությունը իր գիտակցող ու նախաձեռնող ճատակ: Այն-

Իրաւճական սղասելիք հիմնված հաջող Տնտեսական Տարվա արդյունքների վրա

Նոր ներդրումներ գրավելու մղումնվ

Իրատեսական սղասելիություն 2018 թվականից

մղումով 2018 թ. Հայաստանը հնարավոր թյուններ ունի միջազգային հարթակն ում իր ճամփի հետարտությամբ հայտարարելու: Լրանում է Արեւելյան Հայաստան Ռուսական կայսրությանը միասնալի 190-ամյակը: Այդ դաշնական իրադարձության ճակատագրական դերը հայոց թյան համար ժամանակին մանրակրկի ուսումնասիրվել եւ բարձրածայնվել Մեմ՛ Ռուսաստանի հետ մեկ քաղաքական, ռազմակաղաքական, մշակութային տարածում ենի եւ այս իրողությունը դրավագնում էնի ծառայեցնել մեր հայության ազգագույն պատմությանը: Հակառակ հայ-ռուսական դաշինի ու բարեկամության հակառակ կորուսիք ավելի խոսին ու օրթին: Մ

ՍՈՒՐԵՆ Թ.
ՍԱՐԳՍՅԱՆ

۱۷۰

Հայաստանի Արագին Հանրապետության գոյության ողջ ընթացքում՝ 1918-1920 թթ., ՀՅԴ-ից հետո Երկրորդ ամենահզոր բաղադրական ուժը հանդիսացող Հայ ժողովրդական Կուսակցության զաղափարական արմամերը սնվում էին ռուսական 1905-1907 թթ. հեղափոխության ծննդուն Կաբէմերի՝ Սահմանադրական-ուամկավարներ (Կոնստիտուցիոնիայ Դեմոկրատ-Ազգանատառերի անուններով՝ Կադետ) եւ «Մշակ» թերթի շուրջը համախմբված լիբերալ (ազատական) նոտարականության անդամաններում։ «Հայ ազգային ռամկավար հոսանքի գործի շարունակող նոտարականություն» («Ժողովուրդ», 17. IX. 1919) իմբնանվանվող կուսակցությունը հիմնադրվեց 1917 թ. ադրիբի 11-ին արեւելահայ կյանքի կենտրոն Թիֆլիսում։

կան հարցերի վերաբերյալ օրենսդրական մարմնով։ Դայկական ինքնավարության սահմաններում գործավարության դաշտունական լեզուն համարվելու էր հայերնը, հարգվելու էին ազգային փոնրանասնությունների ազգային-մշակութային իրավունքները եւ այլն (ՀԱԱ, ֆ. 292, գ. 1, գ. 5, թ. 2, «Ժողովուրդ», 22. VIII.1918):

Կուսակցությունը դատասցում է զբանագնելի հայոց անկախ եկեղեցու բռնը իրավունքները, դահլանել եկեղեցական կալվածքները, գումարել հոգեւորականներից կազմված ազգային-եկեղեցական ժողով։ Դայոց եկեղեցու կալվածքները, որոնց եկամուտով էին դափնիմ հայոց հոգեւոր եւ մշակութային հաստատությունները, կազմելու էին համագայական անկարտելի սեփականություն։ Որուշում է Զատեւ, որ ՀՃՎ-ն դետական հարցերում համելու էր կարետական կուսակցությանը, սակայն ազգային եւ եկեղեցական հարցերում ունենալու էր առանձին ծրագիր. «Անդրկովկասի հայաբնակ վայրերում, հայերը դեմք է սա-

Ասիեղործյան եւ բանությունների միջոցներով գով (ՀԱԱ, ֆ. 4033, գ. 7, գ. 6, թ. 1: Տեսական նաև «Ծրագիր ՆՃԿ», Թիֆլիս, 1917) Նշանվ նաև հայտարարութ էին, որ իրենց համար զիսավոր ոչ թե դասակարգային այլ ազգային, դեռական ժահն է եւ որ իրենց կուսակցությունը ազգային եւ առաջապահակարգային է:

Գոյության տարիները լվացուած է ԿԾԿ-ի հիմնեց մասնաճյուղեր՝ Քայաստանում Վրաստանում, Ադրբեջանում, Հյուսիսային Կովկասում, Իրանում եւ այլուր: Արդեռ ՀԾԿ առաջին համագումարի հաւաքետիւ թյան մեջ ներկայացված էր, որ հինգ ամսագիրը պահպանուած էր կուսակցության 32 ճյուղ եւ 10 ենթաճյուղ («Մշակ», 26.IX. 1917), իսկ մինչեւ 1920թ. Վերջը՝ 50-ից ավելի ճյուղեր («Непролетарские партии и организации национальных районов России в Октябрьской революции и гражданской войне», М., 1984, с. 101): Կուսակցությունը հրատարակել է «Ժողովական պուրդ», «Ժողովրդի ձայն» (Երևան), «Ժողովրդի դոկտորական թերթ» (Աթոնարահ), «Երևիշ»

շերն ու դայձառ արեգակը» («Ժողովուրդ», 14. III. 1919): Եսկ ընթիանու առամբ բաղաբական կողմնորոշման հարցում, ինչպես իրավացիութեան նույնականութեան մասին պատճեն է առաջարկ Արարած Հակոբյանը, «ըստ բաղաբական հանգանակների ու իրադրության, ունեցել է փոփոխական, ավելի ազատ ու շրջահայաց դիրքորոշում (Հակոբյան Ա., ՃՇԿ-ի գաղափարախոսությունը, Ծրագիր եւ մարտավարությունը, ԼՀԳ, թիվ 2, 2002, էջ 109): «Սեղ Յամար,-կարում ես «Ժողովուրդ» թերթի մի խմբագրականում,-այս կամ այն օրիենտացիան միայն միշտ է Հայ ժողովուրդի իդեալները իրականացնելու գործում, եւ մի որեւէ ուրիշ երկիր կամ ժողովուրդ չի կարող լինել մեզ համար իդեալ» («Ժողովուրդ», 15.IX. 1918): Ժողովրդականները հանգում էին այն հետևողականութեան մասին, որ Հայաստանը եւ հայ ժողովուրդը դեմք է ունենան միայն մեկ՝ հայկական կողմնորոշում:

ՀԺԸ-ն ընդունում է նախագահական
(դրեզիդենտական) կառավարման ծելը:
Միեւնույն ժամանակ նախադաշտու-

Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունը Հայ Ճողովրդական կուսակցությունը

Ուսաւածանի միասնության եւ անբաժանելիության ջատագով Կադեսները փոքր ազգություններին ընդհանուր բաղադրական ազգական ազատությունների հետ միասին խոստանում էին ազգային-մշակութային ինինավարություն, սակայն Երկրորդական Առաջական տարրություն էին տալիս ազգային հարցին: Դա էր դաշտառը, որ մշակականները (ընդունելով հանդերձ կադեսների ծրագիրը) ձգտում էին ստեղծել ազգային տահանջները բավարարող ինինավարություն: Այդ գործիչները դեռևս 1905թ. կովկասյան բարձրագույն իշխանությանը ներկայացրել էին նաև նաև նաև կուսակցություն ստեղծման ծրագիր, որը, սակայն, մերժվել էր 1906թ.:

Ուսասաւմում փետրվարյան հեղափոխությունից հետո «Մշակի» խճագիրը համբարձում Առաջելյանի նախաձեռնությամբ 1917թ. մարտի 16-ին՝ Թիֆլիսում հրավիրվեց խորհրդակցական ժողով, որը կուսակցություն հիմնելու նպատակով ընտրեց նախաձեռնող խոմբ, կուսակցության ժամանակավոր կենտրոնական վարչություն (ԺԿՎ) եւ նախագահությունը Կուսակցության ԺԿՎ նախագահ ընտրվեց Լեւոն Դովյանը, փոխնախագահներ՝ Համբարձում Առաքելյանը, Կարապետ Ստեփանյանը, Զովհաննես Փիրայյանը (ՂԱԱ, ֆ. 9033, գ.7, գ.11, թ. 1-2): Ժողովը ԺԿՎ-ին համձնարարեց մշակել կուսակցության ծրագիր եւ կանոնադրություն հիմնել մամուլի օրգաններ, գավառներում բացել մասնաճյուղեր: Նախաձեռնող այդ խոմբը առդրիխ 7-ին հրադարակեց հոչակագիր, որը փասորնեն ունեցագրային բովանդակություն (ՂԱԱ, ֆ. 4033, գ. 7, գ. 11, թ. 1-2, «Մշակ», 7 IV.1917):

Ազգային Հարցում ՀԺԿ-ն դաշտապահում էր ռուսական հաճախեալականության ցրանակներում բաղաբական-արածիային ինքնավարության եւ տեղական ինքնակառավարման մասին դահանջը ժողովրդականները հառու ը ընդգծում էին Յայկական հարցի կարեւորությունը Ընդ որում, Մրանք Յայկական հարցում դրսեւորում էին աւրերակված մուտքում Արհասարակ, Յայկական հարցը նրան դիտում էին որպես միջազգային հարց, որ կարող էր լուծում սանալ միջազգային որեւէ վեհաժողովում (ՀԱԱ, §. 292, գ. 1 գ. 5, թ. 2, «Ժողովուրդ», 29. IX. 1918 Յանձ Գանգրումի, Յայաստան 1918 եւ հայ բաղաբական միհերթ, Պեյրութ, 1984 էջ 228): Տաճկահայ խնդրում Մրանք, ընդառաջ զնալով արեւմտահայերի ցանկությանը, դահանջում էին վերջիններիս ազատգրումը Թուրքական դարավոր ժիրադետությունից եւ ազգային-մշակութային անկախ զարգացում, իսկ արեւլահայ նահանգների ու զավանների հաճար նախատեսում էին աւրածիային եւ ազգային-մշակութային ինքնավարություն՝ տեղական ականականության վերաբերյալ առաջարկությունը առաջարկության մեջ նշանակած էր այս առաջարկությունը:

(Բարու), «Նոր կեանի» (Ալեքսանդրաղոյ) ինչպես նաև կանանց, ուսանողական աշակերտական ֆրակցիաների «Զայլեր» եւ «Նոր ուժի» թերթերը։ Դրանցում կրուսակցությունը դրսւորում էր իշխանություններին ընդդիմադիր իր կեցվածքը ջատագովում Կովկասում աղաստանաձմեթավաճակ գաղթականությանն օգնելու, վերաբնակեցումը կազմակերպելու գործառույթները եւ այլն։

Մատվարականության բաղաբական ու սնտեսական շահերի դաշտապան («Ծրագիր գիր ՀՃԿ», Երևան, 1919) ՀՃԿ-ն ողջունեց «մեծ եւ անարյուն ու բոլոր ժողովություններին ազատությունն բերած (ՀԱԱ, ֆ. 4033, գ. 5, գ. 310, թ. 6) փետրվարյան հետագիտությունն ու ազակցություն հայտնեց «միակ օրինավոր իշխանություն» ժամանակավոր կառավարությանը՝ «ՀՃԿ Ժամանակավոր կառավարությանը համարում է դեւական դրամայից ընթառված ու ճանաչված միակ օրինավոր իշխանություն: ... Կարենոր է համարում, որ մինչեւ սահմանադիր ժողովի գումարումը չղրվեն ազգային, կրոնական եւ սնտեսական դահլանջներ, որոնք առաջ բերեն երկարակություններ Ուսասաւնի զանազան ազգերի ու դասակարգերի մեջ»...» («Մշակ», 7. IV. 1917): «Աղաղասակարագյին է չափաւոր ուղեգիծ մը որդեգրած» (Վարդիվաշյան Դ., Սեծ Երազի ձամբուլ ուղեւորները, Ա. հ., Նիլ ճըրգի, 2015, 332): «Դասակարգային կրիվը ազգային ոգին թուլացնող» համարող ՀՃԿ-ն սկզբուած էր Ուսասաւնից անջատմանն ու ազգային հանրապետությունների ստեղծմանը եւ կոչ էր ամում «կրվել դեւությունը բայց բոլըւելիզմի դեմ» («Մշակ», 3. X. 1917): ՀՃԿ-ն հայտարարեց, որ «դեմ է խորհրդական կարգերին ու խորհրդական Ուսասաւնին» (ՀԱԱ, ֆ. 222, գ. 1, գ. 5, թ. 31): Սակայն հետագայում կղղմնորոշվեց դեղի Եվրոպա եւ Շեքսբիր. «Մեջ՝ հայերի համար. Մրցնութիւն կ ծագուի օրմանը»

Թյունը տալիս էր ժողովրդական ներկայացուցական համակարգին՝ խորհրդարանին: «Ոչ մի որոշում, կարգադրություն, հրաման, -արձանագրված էր նրանց ծրարում, -ինչ անուն էլ կիր եւ ումից էլ բխի, չի կարող օրենքի ուժ ստանալ, եթե հիմնված չէ դառլամենտի որոշման վրա» (*«Ժողովրդություն»*, 29.IX.1918:)

Պատմագիտական գրականության մեջ հաճախ ՀՃԿ-ին դասել են բուրժուական, ունետքների շահերի դաշտանող կուսակցությունների շարին: Իրականությունն այն է, որ հեղափոխական, սոցիալիստական գաղափարները խոր էին ՀՃԿ-ին (ՀԱԱ, §. 4043, գ. 7, դ. 12, թ. 1): Բոլոր ազատական (լիբերալ) կուսակցությունների նման ՀՃԿ-ն էլ էր աղադասակարգային: Բայց անմի որ ընդունում էր մասնավոր սեփականության իրավունքը եւ կողմնակից էր ռուկայական սնտառությանը, ինքնարերաբար որակվել է որդես բուրժուական կուսակցություն: Իրականում, ազգային դիմագիծ ունեցող (նրանց կանոնադրությամբ կուսակցության անդամ կարող էին լինել նիայն հայերը («Կավազսկое слово», 11. VI. 1918) ՀՃԿ-ն հասարակության բոլոր ՇԵՐՏԻ շահերի ու իրավունքների դաշտանության, ոչ հեղափոխական գործելակերպի, խաղաղ բարեւորձնան, անուր խորհրդարանական, իրավական, ժողովրդավարական դետության կողմնակից կուսակցություն էր: Կուսակցության շարերում կային մտավորականներ, ծառայողներ, գյուղացիներ, արհեստավորներ, հոգեւորականներ եւ սոցիալական անենաշարեր խավերի ներկայացուցիչներ: ՀՃԿ-ն չէր ճանաչում որևէ դասակարգային առանձնաւորի եւ ընդունում էր ազգային ժահերի գերակայությունը դասակարգայինի նկատմամբ եւ կողմնակից էր հասարակության ասիդանական բարեւորձների միջոցով վերաբերենայմու:

20.02.2018

Վահե Գրիգորյանը Միտուրիի լավագույն մարզական թղթակից

卷之三

«Կանգաս Սիթի Սթար» թերթի մարզական թղթակից
Վահե Գրիգորյանը «Սղուրային մեդիայի ազգային
ասոցիացիայի» կողմից ձանաչվել է Մխտուրիի 2017
թվի լավագույն մարզական թղթակիցը։ Նա այդ թեր-
թում է աշխատում 2013-ից եւ 5-րդ անգամ է արժանա-
նում այլ տատմին։

Կահեն որդին է Նյու Յորքի հայսնի Կառնեգի ընկերության նախազախ դոկտոր։ Կարդան է Ջերարդյանների։ Ծնվել է Բեյրութում։ Փոքրաշխում է եղանակագիր, որտեղ սկսել է խաղալ Փենսիլվանիայի ոլային խմբում։ Սագիստրոսի գիտական աստիճան է «Graduate school of journalism» լրագրության ամենահինգ բազմաթիվ գրեթե եւ 2000-ին եր դեռ աշխատակցում գերկայացվել է Պուլիցերյան մրցանակի։

«Սրան» իր գործընկերության մաս Մելիքանցի հետ նա ընդգրկվել է Երկրի լավագույն 10 մարզական բղբակիցների ցուցակում:

◀ 1 Կարող են ավելացնել, որ ին-
տեգրացիոն ժիմարարությունը, ո-
րով զբաղված են մեր դեռևս մեր-
ները, հենց հանդիսանում է տևակետների
մոնիթորինգան գործընթաց, որը բայլ առ բայլ
հնարավոր է դաշտանում ընդհանուր բաղա-
յականության ձեւավորումը: Դա էլ հենց
հանդիսանում է այն դեղատոնը, որը Դա-
զախսամին նախագահը ազնվորեն առա-
ջարկեց 1994թ. Սուվորայում Լոնդոնուտվի-
անվան դետական համալսարանում իր ե-
լլույթի ժամանակ, սկզբում Մաքսային
միություն, հետո Տնտեսական ընդհանու-
թարած, հետո Տնտեսական միություն ե-
միայն հետո, բոլոր էտապների հաջողու-
թյան դեմքում, Քաղաքական միությունը որ-
պես ինտեգրացիայի բարձրագույն ձևն է: Ու-
ղիղ այդ ճանապարհով է անցել նաև ներ-
կայիս Եվրոմիությունը եւ բոլոր առավելու-
թյուններն ու թերությունները այդ միու-
թյան տեսանելի են: Պատրաս են արդյու-
նիականում Դազախսամինը, Հայաստանը
եւ ԵԱՏՆ մեր մյուս գործընկերները այդ տե-
սակի միության: Այդ հարցին դեմք է դա-
յասիս միության: Այդ հարցին դեմք է դա-
յասիս միության:

- Հայսնի է, որ Ղազախստանը ունի բավականին վսահելի հարաբերություններ Թուրքիայի և Ադրբեյջանի հետ, այն դեպքում, եթե Հայաստանի հետ ծերկիրը ունի դաշակցային հարաբերություններ Վերը նշված կազմակերպության շրջանակներում: Արդյո՞ք դժվար լուրջունների եթ բախվում այդ դաշտառով:

- Ղազախստանին Թուրքիայի և Արբե-
ջանի հետ կաղում են ոչ միայն վստահելի
այլև դաշնականութեն ձեւավրկած ա-
րյունակցական ու ճշակութային կապեր
Դա լինվին բնական է Երկրների համար, ո-
րոն հանդիսանում են էթնիկալիտես եւ լեզ-
վական առումով բարեկամ: Բայց եւ հա-
մոզված եմ, որ ոչ դակաս մտրմիկ հարա-
բերություններ կարեն է դահղամել նաեւ
Դայաստանի հետ, նոյնիսկ արածաւրա-
նում եղած խնդիրների ֆոնին, եթե գործեն
կառուցողականութեն եւ շարժվեն մեկմե-
կու շահերին ընթառաջ: Ղազախստան-
ինչ էլ դրւելու է հավասարակօված
որիրորուս Կովկասյան արածաւրա-
նոյնիսկ ամենասուր եւ զգայուն հարցե-
րում, չօրվելով ավելորդ էնոցիաների եւ
հարգելով իր գործընկերների շահերը: Ընդ-
հանրական, Ղազախստանի բազմազգ
հանրությունն մարդկա անթույալտի են
համարում կատարել հանրային կտրուկ հայ-
տարակություններ կամ բացասական գոր-
ծողություններ գործընկերներից որեւից
մեկի կը պատճանի, այդ թվում՝ հայկական
թեկուզ նրա համար, որ աս դազախստան-
ցիների համար տան հարեւանը կամ ա-
շխատանքային գործընկերը հանդիսանում է
իրենց իսկ հայազգի բաղադրային: Ինչ-ո-
քան կարող է դա զիահատել որդես կար-
ծիի արտահայտման ոչ այնան ազա-
հնարավորություն, իսկ ես այն կանվանեի
զամփանություն:

Ղմվարությունները, որոնց մասին դրսական հարցնում են, կայանում է նշայն իմ ջամփերի մեջ հարթահարելու այն մոլորդությունները, որոնք կան համրության որոշ մասի մոտենած է փորձել արձագանքի ոչ բարեխիճ զմանահատկաններին: Բայց դա էլ իմ հիմնական խնդիրը չէ, քանի որ տեղեկատվական ուղարկելու դաշտավայրը դարձավանում դա նույնական է թե դայլարել հողմաղացների դեմ, իսկ պարզաբանելու համար առաջարկությունը են հակադարձել միայն իմ սեփական կարծիքը: Բայց այդ, Ղազախսամի կառավարությունը առաջնային է համարում Հայաստանի հետ միջադեսական հարաբերությունների ամառանորմը որպես ԱՊԴ են ԵՍՍ գործընկեր, հաշվի առնելով լուծարությունը և առաջնային կարծիքը խնդիրների առավել արդյունավետությունը են դրագմատիկությունը, ուժաւությունը, պերարեւելի այլ գործվարություններին, որոնք կարող են լինել աշխարհաբարդարական այս հանգույանում: Ավելին, Հայաստանի բաղադրական իշխանության բավական ռազմական նույնական իշխանության բավական առաջինական մուտքային նորմերը են ամրացնելու փոխարժենումը, եւ մենք համատեղ մասինում օգուտ ենի խաղում այսօրվա իրողություններից:

- Արգախ (Լեռնային Ղարաբաղի) հա-

կամարտության նասին: Ներկայացրեալ
խնդրում եմ, Պազմախստանի դիրքորոշու-
մը Քայաստանի համար սկզբունքայի-
այս հարցում: Աստանան հավատո՞ւմ
հակամարտությունը խաղաղ, կառուցու-
ղական բանակցությունների միջոցու-
կարգավորելու հնարավորությանը:

լի լուծում: Ղազախստանի դիրքորոշումը համերաշն է միջազգային հանրության մասնակի մեջ պատճենաբառության դիրքորոշումն անունության մեջ, եւ ոչ մի երրորդ երկիր չի կարող օգնել ոչ գենի ուժով, ոչ էլ խաղավական ձևուած ներով, ասնի դեռ Հայաստանի կամ Աղրեց ջանի մոտ կմնա անբավարարվածություն իր շահերի լաւագանության հարցում: Կարծում եմ, այն արտահայտությունը, թե «ոչ մեկը չի ցանկանա խաղաղություն ավելի, քան դուք», լիովին համադատաս խանում է այս դեմքին:

Կարծ բացատեն իմ միտքը: Ջեր ընթեռ
ցողները չղետք է կարծեն, որ Ղազախստա-
նը իր բազմադարյան դասնության ըն-
թացքում միշտ ունեցել է անանդ հարաբե-
րություններ եւ տարածաշրջանում խաղա-
ժամանակաշրջաններ: Բայց ահա ձեռ-
ժամանակակից Ղազախստանի խաղաթա-
կանության եւ ոփկանագիտության հիմնա-
կան սկզբունքները ընդհանուր լեզու գտնելու
հարեւանների հետ, որոնք ենց որպատճե-
կար դարերով, չփորփրել հիմն դասնական
վերերը, այլ թողնել, որ դրանք առողջա-
նան, որուել եւ դայանակալուրվել Մասն-
ության մեջ էնթուսիաստական գործությունները:

հետ սահմանների շուրջ միջազգայնութեան ընդունված սկզբունքներով եւ գրադպահացած է առաջարկությամբ ի շահ սեփական ժողովրդի: Այս դեղատոմսը կարելի շարունակել, բայց այն լավ հայսնի է ձեռնության վերաբերյալ: Արդյոք հավատում եմ ես խնդրի արագ լուծմանը, ասեմ հետեւյալու կարեւոր, որ դրան հավատաք դուք ինքներ: - Ղազախստանը հետխորհրդային երկներից առաջինն է, որը դարձել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի ոչ մասնակի անդամ: Հունվարին դուք դարձաք նաև ՄԱԿ Աևս նախագահող երկիր Ուրմես Աևս ոչ մասական անդամ օրական կարգի հնչ հարցեր է Ղազախստանը տառարատվում առաջարկել:

- Ղազախստանը նախագահել է ՍԱՀ ԱԽ հիմքվարին, իսկ փետրվարին այն փոխ խանցել է Քուվեյթին, մարշին կյանեն Նիղ դերանդանը: ՍԱԿ ԱԽ ոչ ճշական առ դամի մանդատը Ղազախստանի մոտ մինչ էլ 2018թ դեկտեմբերի 31-ն է: Մեկ ամսվա ընթացքում մենք անցկացրեցինք միջազգային համարության համար և արդյուն միջոցաւ

գաղափարների համատեսում, որը ներս
կացված է «Խաղաղության մանիֆեստ
XXI դարում», այն իմաստով, որ միջազգային
հանրության անդամները գտն ԱՄԿ-
100-ամյակին ընդհանուր ձեռքբերումն
ով՝ նարդության զարգացման հումանի-
տար եւ սոցիալ-սննդական զարգացմա-
բնագավառներում։ Ընդհանուր առնաս
մենք նախանձել ենք 7 հիմնական առա-
նահերթություններ։ Դասնել միջուկայի-
գենից գերծ աշխարհի եւ կանխարգելել
լիովին վերացնել զյորալ դատերազմ
սղանայիր համաժամանակին եւ սար-
ծաշրջանային նակարդակներում ռազմա-
կան հակամարտությունների լարվածո-
թյան նվազեցման միջոցով, Կենտրոնա-
կան Ասիայում ձեռապուրել տարածաշրջ-
ային մոդել՝ խաղաղության, անվտանգու-
թյան համագործակցության եւ զարգա-
նան միջոցով, դայար միջազգային ահա-
բեկչության եւ էխուրեմիզմի դեմ, ջանել-
ազգային հաւատության եւ խաղաղության
վերականգնման համար Աֆրիկա նայցու-
մարում, համատեղ ջաներ դատերազմներ-
ու հակամարտությունների կանխարգե-
նան, ճարդու իրավունքի դաշտավայրության
համար, իրականացնել նորագույն կա-
յուն զարգացման համար, դայար կիմա-
փոփոխության դեմ, ինչպես նաև ջանել-
ուղղված Եվրոպայի, Ամերիկայի, Աֆրիկայի
յի եւ Ասիայի անվտանգության տարածա-

ջանային կառուցմերի միջեւ համագործակցությունը կազմակերպության մեջ առաջանանալու համար առաջարկություն է:

-Ամռանը Աստանայում տեղի կունենալու համաշխարհային եւ ավանդական կրոնների առաջնորդների հերթական համագործակցությունը: Հայաստանի համագործակցությունը կազմակերպության մեջ առաջարկություն է:

- Ֆորումը տեղի է ունենալ 3 տարին մեջ՝ սկսված 2003թ.-ից: Սա կլինի արդեն 15-րդը: Դամագումարը տեղի կունենա 2018թ. հոկտեմբերի 10-11-ը: Միջոցառմանը հրավիրված են իսլամի, քրիստոնեության, հոգևոր դպրության, բուժիզմի, դեռսահղման սինտեհզմի, հինդուիզմի առաջնորդներ, ինչպես նաև միջազգային մի շարք կառավագական պատմական ժողովների ներկայացուցիչներ: Ամենայն հայոց Կաթողիկոս, Վեհափառ Գարեգին 2-րդի հետ հանդիլման ժամանակ նաև կ նրան են փոխանցել Շազամասար մի հրավեր ճամանակցելու այդ ֆորումին:

Դամագումարը նախաձեռնել է Ղազար Հայոց կառավագական ժողովը՝ ուղարկելով առաջարկ առաջարկագիր պատմական ժողովների համար:

զախստանի նախագահը, որ առաջ բաւեց
այս զաղափարը, Ելմելիվ այն կարեւորությունից, որ ունեն կրոնները միջազգային կյանքում եւ հանրության մեջ, ինչպես նաև տասնամյակների ընթացքում Ղազախստանում ձեւավորված բազմակության հասարակությունը եւ բնակչությունը դաստիարակությունը կազմությունը յունությունը եւ կրում, այնպէս էլ հարգանքությունը իրական կրոնական արժենային, որոնի կան մեր բաղադրականությունը Սեր կաթոլիկ եւլյուստրությունը համարհային եւ ավանդական կրոնների սուածնորդների միջեւ, կառուցված վաստակության եւ փոխըմբռննան վրա, ոեթէ օգմի միջազգային լայն համագործակցությանը եւ նոյասի հաղթահարելու նախադաշտական դաշտականությանը այլադապան հավատացնելու մկանամբ, ինչպես նաև նպաստական գործությունները, կրոնական ծայրագործությունները, որը տասնում է ահաբեկ չության աճի: Համոզված եմ, որ հայկական կողմն ակտիվ մասնակցություն կություն պահպանության արքին:

-Նախազարդ Նազարբաելը բազմից
ասել է «Նախ Տնտեսությունը, հետ-
միայն բաղաբանությունը»: Ի՞նչողեւ
կը բնութագրեիք Տնտեսական հարաբ-
ելությունները մեր Երկու Երկրների մը
ջեւ, կա՞ արդյոյն զարգացման դինամի-
կա եւ ո՞ր ուղղություններով: Պարու-
ղեսաղան, արդյոյն դոլֆ Տեսնում եթ հնա-
րավորություն փոխահավետ Տնտեսու-
կան հարաբերությունների զարգա-
ցման համար:

- ცენტ აქტიას ეს ამ ჯ თანამდებარებულობა იყო.

«Ակզրում ստեղությունը, հետ միայն ...»

-Ամռանը Աստանայում Տեղի կունենալու համար գաղտնաբառը:

- Ես կանգ առա մեր առեւտքա-սննդեսա-կան հաճագործակցության միայն մի բան են ասութեանտերի վրա: Ցանկանում են նաեւ նույն, որ ապրանքաշրջանառությունը 2017թ. աճել է 59%-ով՝ հասնելով նույնականացնելու 9 մլն դրամի: Ինչ վերաբերում է մեր երկրի զարգացման ռազմավարությանը, աղա մենք շարունակում ենք

կյանքի կոչել «սկզբում մատեսությունը, հետո բաղաբանությունը» սկզբունքը։ Դա էլ հենց բացառում է ձեզ, թե ինչով են դայմանապնդված մեր մոտեցումները ԵԱՏՄ-ին եւ նույնիսկ ՀՍՊԿ-ին։ Զաղագականությունը (որդես politics) եւ աշխարհաբաշխական որոշումները չեն բերում (մեր դեմքնում) ուղրակի եկամունենականությանը, չեն բարելավում նրանց կյանքը եւ չեն դաշտավայր մեզ վաս եղանակից կամ սովորից։ Ավելին, չունենալով բավարար մատեսական հղորություն, փորձել իրականացել ուժեղ բաղաբանական համակարգը։

նույրում, անլուր է: Քաղաքականությունը այսօր օգտակար է որդես գործիքի սնությունը առաջ մողելու համար, ստղեթլու բարենպաստ դայնաներ և սնտեսավարնան համար, ինչով էլ զբաղված է Ղազախստանը իր նորագոյն դատմության վերջին տարիներին: Մենք ներգրավում ենք մեծ ներդրումներ արտասահմանից (տարեկան միջինը 15-20 մլրդ դոլար), փորձում ենք հետեւել նոր զարգացումներին կայուն սնտեսություն ստղեթլու համար (մեր սնտեսական ծրագրերը «2030» եւ «2050»), դաշնում ենք ավելի բաց եւ հասկանալի, ու միաժամանակ ռազինալ միջազգային դրդնելիքների համար, եւ դարտասում ենք դաշտասահմանին հաջորդ սրունդներին գլոբալ աշխարհում խաղին կանոնների համար (հասարակության գիտակցության արդիականացման սկզբանին):

Զարգացման ղազախական ուժին արդեմ աղացուցել է իր կենսունակությունը, եւ մենք մտադիր ենք հավատարիմ մնալ մեռազմավարության բազային հիմունքներին՝ բազմավեկորություն, թափանցիկություն, բարեղացիկություն, հավատարնություն միջազգային իրավունքին եւ վսահության փնտրուն, այլ ոչ թե հականարտություն մեծ խաղաքականության մեջ: Համոզված եմ, որ եթե սրանց հավատարիմ լինեն միջազգային հանրության դետությունների մեծ մասը եւ, հաևկաղես մեծ ժեռությունները, աշխարհը կդառնա կայուն եւ անվտանգ: Այդ հարցում դեմք է դատախանատվությամբ նասնակցեն նաև մեր դետությունները՝ Ղազախստանը և Հայաստանը:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Գյումրի

Ստավորամես 1961 թվականին Խորհրդային Հայաստանի ղեկավարը՝ Հայկ Կոմիլովի կենևկոնի առաջին քարտուղար Յակով Զարդբյանը, մի օր Լենինական գալով, խաղաքացիների ընդունելություն է կատարում: Մեր Վեց-յոթ հոգանոց, վարձով ապրող ընտանիքն այդ ժամանակ քնակարանի ձգձգվող խնդիր ուներ, եւ հայրու՝ գործարանում հաստոցի առաջաշխատող դեռ բավական Երիտասարդ բանվոր, որուում է առիթը բաց չօրոնելու: Յենց աշխատանի տեղից թույլտվությամբ զնալով ու այդպես մրոս արտահագուստով մանելով Կենևկոնի առաջին քարտուղար մոտ, ասում է. «Ըսկեր Զարդբյան, կներե՛, գործարանից ուղիղ ձեզ մոտ եմ Եկել, ճանաղարիկն էլ մի բաժակը ողի եմ խնել, որ հաճարձակ ներս մասնաւում»: Քանիամետության ղեկավարը բարեհոգի ժմիռով տեղից Վեր կենալով՝ նույնում, թեւը մատմաբար հորս ուսն է գցում ու նրան այդպես դրներից առաջ բերելով՝ ասում. «Նսիր, Երիտասարդ, տեսնեմ ի՞նչ հարցով ես Եկել»...

Այդ ժամանցը բարձր՝ հշկանություն..

Կամ՝ «օպտիմալացնողների» օպտիմալացման ժամանակը

Կենակրիմ առաջին բարուդարի անմիջական կազմադրությանը կարճ ժամանակ անց մենք գործարանի ֆոնդից բնակարան ստացամք: Թե՛ւ տեղում այդ ազգայի հիմարավոր համարեցին եւ հատկացրին ընդամենը մեկսենյականոց, բայց դա արդեն մերն էր, մեր առաջին բնակարանը... Իսկ իմ մեջ (Ես այդ ժամանակ ընդամենը տասը տարեկան էի) միանգամայն հասկանալի ընորհակալության զգացումից ավելի՝ ամբողջ կյանքում մնաց ակնածագությունը հարգանքը հարգանքը այդ հիրավի մեջ մարդու, իսկական դեկապարի նրա կերպարի ու հետև՝ նաեւ հիշատակի հանդեմ:

Անցած ոչ այնքան հեռու տասնամյակ-ների մեր ղեկավարներից լավագույնները համեստ կենցաղով եւ օրինակելի վարութարին, ժողովրդական նարդիկ էին՝ հաճախակի անմիջական սփումներով ժողովրդի ձայնին ունկնդիր եւ նրա կողմից փոխադարձ սիրված: Ղեկավարի անձը միշտ կարեւոր է ու շատ բան է որուած նաև այսօր: Բայց ակնհայտ է, որ վճռորոշը, վերջին հաշվով, իշխանության ու կառավարման համակարգն է, դրա կառուցման եւ գործունեության հիմքում ընկած իրական (ոչ սուսկ հռչակագրային) նորատակները, արժեկողմնորոշչները, նորմերն ու սկզբունքները: Այսօր եթե ուզում ենք, որ մեր Երկիրը բռնի իրական զարգացման ուղի եւ սկսի այդ ուղիով առաջ ընթանալ, դառնալ «Էն Երկիրը, ուր ձգտում է մեր հոգին», նախողեթք է առաջ տանող ուժը՝ կառավարման համակարգը բոլոր նույնական հերթականությունների համար:

սերդ լուրջ փոփոխություններ ըսթագ-
վի: Նաեւ դաշնա մեր հասարակության
մի մասնիկն ու աղրի նրա կյանքով:
Թվում է՝ այստեղ անհրաժեշտ են ինչորեա-
բովանդակայն ու որակական, այսուեւ
էլ կառուցվածքային, բանակական էա-
կան փոփոխություններ, ելնելով նաև
մեր երկիր իրողություններին ու նոյն այդ
համակարգի կողմից բյուջեային մյուս
ոլորտներում վարվող ֆինանսանեաս-
կան բաղաբանության սկզբունքներին
համապատասխանութեան տականօիցա:

Այդ սկզբունքներից մեկը անցած տարիների ընթացքում եղել ու այժմ էլ շարունակում է մնալ գոտին ճգնելու բաղադրականությունը՝ վաղուց կարավարչական հոգեբանություն դարձած, այսպես կոչված օմտիմալացումը։ Ասում ենք՝ այսպես կոչված, նկատի ունենալով իրականում դրա միակողմանի՝ ամեն ինչի միայն սեղմելու, կրծատելու, մկրտակլու ուղղվածությունն ու նույնիսկ այդ դերում երբեմն դրտելոված ծայրահեղությունը։

**Այսան նախարար ու «աղա»
բա մեր աղունն ո՞վ աղա**

Աշխարհի երեխց մեկը՝ մեծ ու հզոր Քրանսիան այսօր ունի 16 նախարարություն, տակավին թույլ տնտեսությանը փորձիկ ու բազմախնդիր Հայաստանը՝ 18: Եվ սա նճան անհամանասնության մի առանձին դեմք է:

Ու ընական հարց է ծագում. Երկիրը իշխանավորների կողմից իրենց ուզած դեմքերում միշտ վկայակոչվող միջազգային ընդունված փորձն այս դեմքում ինչ է ասում, կա՞ն ընդհանուր ինչ-ինչ չափանիշներ, որոնց միագրանցարով սովորաբար պատճեն է որոշվում, թե այս կամ այն երկիրը գոնե մոռավորացնելու որբան նաև խարարություն, դասգամավորական կազմ եւ կառավարչական աղքարա կառու է ունենալ: Թվում է՝ եթե անգամ չկան իից թե ուս ընդունված չափորոշչեան ներ, խելամիշ ու տաճարանական հիմքու այստեղ նախ եւ առաջ սվյալ Երկիր մեծությունն ու հիմնական ֆինանսանեսական կան ընորոշիչները պետք է լինեն: Արեւադաշտական էվրոպայի ամենամեծ Երկիր եւ աշխարհում վեցերորդ սննդարկությունն ունեցող Ֆրանսիայի Յանքարենթությունն իր մեծությամբ, անդքովյան տարածներու

ηηψ` ғωωαկի գերազանցող Էստնիան՝
11 նախարարություն:

Աշխարհի հզորներից Գերմանիայի նման տերությունը, որի տարածքը մերին գերազանցում է 12, բնակչության թիվը՝ 27 անգամ, իսկ ՀՆԱ-ը մերի 300-ադամադիկն է, 14 նախարարություն ունի, մեզ-նից 4-ով դակաս: 15 նախարարություն ունի աշխարհի առաջին գերտերություն ԱՄՆ-ն, որի ցուցանիշները չփորձեն մերինի հետ համեմատել: Ել չենք խսում Շվեյցարիայի նման երկրի նախին, որին դաշնային կառավարությունը կազմված է ընդամենը վեց նարդուց...

Այստեղ էլ «մերմ ուրիշ է»: Ու հիմա էլ՝ մեր բյուջեի վսիս հստերին էլի 18 նախարարություն, այդքան նախարար ու տեղակալներ, վարչություններ ու գերատեսչություններ, մեթենաներ, սպասարկողներ, միջոցներ, կոռուպցիա... Երբ երկրով մեկ չնվազող գործազրկություն է ու թշվառություն, արտագաղթ, երբ շարունակ դդրոց է փակվում... Օդիշմալացում են անում, Գյումրիում լուծարում են մի բանի աշխատատեղով հաշմանդամների ուսուցման ու աշխատանքային վերականգնողական խեղջուկրակ կենտրոնը, կամ ստորին օղակներում աշխատող

ճարդկանց էջուով հացից գրկում են, ասում են՝ տեսե՛, կառավարման օղակ-ներն ել ենք օղիմալացնում, միջոցներ ենք խնայում: Առանց այն էլ անտեղի ցածրացրած կարգավիճակ ունեցող սեյսմիկ դաշտանության ծառայության կառավարման կենտրոնացում են անում, երբ այդ գործն աղակենտրոնացում է դահանջում, նույն կերպ ցածրացված կարգավիճակով Լեզվի դետական տեսչությունն էլ ուզում են փակել, իսկ դահում են, օրինակ, մեզ համար անհասկանալի ու մեր լիարիկ բյուջեի համար չարդարացված ռայլությունը ռազմական ոստիկանություն... Մինչդեռ մեր ազգային ֆիզիկական անվտանգության հետ կաղված սեյսմիկ դաշտանության ծառայությունը եւ մեր հոգեւոր անվտանգության բարձրագույն արտահայտություն ազգային ու դետական լեզվի կանոնարկման, դաշտանության գործառույթ կրող կառույցը (անունը կարող է եւ փոխվել) դեմք է որ լինեն կառավարությանն առջնութեր, ինչուս նախկինում էին: Իսկ այդքան սղասարկողների, թիկնաղահների, ռազմական ոստիկանների, կնածեծ փողկաղավոր բաջերի բանակի կարիքն այնքան կա սահմանին, դիրերում, մեր 18 տարեկան անփորձ զավակներից գործ մեկ բայլ առաջ: Նրանց դահելու համար ծախսավոր միջոցներն ելքու տրվեն սնանտեսություն զարգացնելուն, տրվեն ուսուցչին, թժկին, գիտնականին, սահմանին թշնամու դեմ կանգնած զինվորին ու սղային:

Ի վերջո, վաղուց ժամանակն է նաեւ օտցիմալացնողների՝ օտցիմալացման։ Աշխարհի փորձը նայեթ։ Գոնե մի 10-12 լավ աշխատող նախարարությունն առաջմն մեզ բավական չէ։

ՍԵՎ Օհանյանը մրցանակակիր որպես պրոդյուսեր

Եւ Աղաս Միհրանի համագործակցությամբ՝ Դու-
կարին «Սանդենսի Կինոփառատոնի» օրերին ցուցադրված ֆիլմը, որ հաճակարգչա-
յին ժամանակառու հագեցած է, հինգ միլիոն դրամի (առ այժմ) դայմանագիր է կս-
ել «Sony Pictures Worldwide-ի» հետ, համաշխարհային ցուցադրման իրավունք ձեռք
բերելու համար: Ավելի ուշ, Ալբան Մարտինոս արժանացած ֆիլմը դատնում է հոր Եւ
առաջին կուրսեցի դասեր հարաբերությունների մասին: Հայրը, որդես մասնավոր խո-
զակու որոնում է իր կողման դասեր:

Օհանյանը առաջին անգամ «Sundance» փառատոնին մասնակցել է 2013ին «Ֆրութվելլ Սթրեն» ֆիլմով: Նրա երկու ռողբեանոց «Սերմեր» ֆիլմը 24 ժամում 1 միլիոն Կումային այցելու է ունեցել:

**Սոսուն բարգմանաբար
«Ինդիվիւնուն» անզիա-
կան թերթի Սերմավոր Արեւել-
ի մշտական թղթակից
Ոռքերս Ֆիսի
փետրվարի 2-ի հոդվածը
որու կրատումներով:**

ଜେତୁ ଏ ମାଟିକ୍ରୋଗନ୍ତେ, ନା ମାଟେ-
ରାଗମି ଅପାରସପାଦ ଏ, ମହିନ୍ତେ ଅଳ୍ପ-
ନାନିନେତ୍ରରେ ଚାରାଙ୍ଗ ଉତ୍ତରାଧିକ
ଶ୍ରୀମାଧୁନିଷ୍ଠାମ ଏ ନାମାଲ୍ପଣ୍ଟୁ
ଏଣେ ମାଧ୍ୟମେ ଫ୍ରିଜୁନ୍ତନେକାଳାନ୍ତିରି
ଏତେ ମାଧ୍ୟମେ ରାଧାମାନାନ୍ତିରି, ନର୍ତ୍ତନ୍ତିରି
ନିର୍ମିତ ବେଳେ ଏବଂ ଏବାନ୍ତିରି,
ଅମାନ୍ତିରିକୁ ପରେ ମାଗର୍ତ୍ତି, କାମ ମହିନ୍ତେ
ରାନ୍ଧାକି ହରାନାନାତାନ୍ତିରିରେ ମନ୍ତ୍ରିର ଘା-
ରୁଖୁ ଏ ଅଶ୍ଵିମ ଏ «ଜିହେନ୍ଦ୍ର ଏ କାମଧୀ-

Ավարտվելու մոտ դատերազները կարող են առավել վսանգավոր դառնալ

თან უსაქმი: სა ნახათალებე
ზორ იო არავი»: Ես ჯაჭვალა
հուզվում եմ ամեն անգամ, որ լսում
եմ այդ բառը՝ նახատალეց, ում
ճասին էլ որ լինի խոսրվ:

Բայց այդ մարդուն այդպես բնորոշեց կատարած Ուալիդ Զաքբուր Խալիֆին, որ սիրիական քանակում մարտնչող թղթակից էր: Դացան չէր կրում: Իր «զենքը» նոթառեսը էր եւ գրիչը, բայց իր աշխատանքը շատ վաճագայուր էր: Ես նրան ձանաչում էի, բայց ոչ շատ լավ: Անցյալ տարի նա լուրեր էր հաղորդում Լիբանանի Քաղաքացիության տրամադրությանը՝ կարծահասակ, թեղավոր եւ զվարք անձնավորություն էր: Մտածում էի, թե ուրախ է, որ զինվորական թղթակից է եւ ոչ թե հետեւակ: Նա գրառումներ էր կատարում զարիկարի եղբեկին ընկած Զաքբաս էլ-Նոււարայի զոհված մարտիկների մասին, երբ քանակն ու նրա հզրովարակ դաշնակիցը գրավել էին բարձունքը:

Ոուս եւ գերճանացի զինվորական դաւունական թղթակիցների եւ Փոտոլագրողների կյանքը Երկրորդ համաշխարհային տատերազմի օրերին նույնութեաւ շատ կարծ էր, ի հակադրություն դաշնակիցների իրենց գործընկերների կյանքի, բայց նրանի անվեհեր, գիտակցաբար մասնակցում էին դաժան նարերին: Ուայիդ Զաքրիուրը գրի էր առում սիրիական բանակի մղած

լատերազմը, որը Մերձավոր Արևել-ի արդի դասմության մեջ ամենադաժանն է: Նախ դիմուկահարն էր (հավանաբար Զարիա Էլ-Խուսար-ի մարդկանցից) խփել Դարաստայի (արեւելյան Դանասկոս) մարտերի ժամանակ: Դանածայն իր ընկերների դատնածի, զրահաբաճկոն էր կրում, բայց տաս դիմուկ արձակված գնդակը կարողացել էր մահացու հարված հասցնել: ճակատագրի բերումով նա իր գործընկերների հետ երկու շաբաթ առաջ սկսել էր վավերագրական ֆիլմ դատաստել եւ իր մահը փաստութեն ընկեր-ֆուոլ-րազրողներից մեկն էր ամրագրել: Նա քրիստոնյա էր (ինչպես ենի մենք այժմ կարիքն զգում ենք ենութեալ նախա

մանրամասները), 38 տարեկան: Ա-
նոլսնացած էր եւ ուներ մեկ որդի:
Նշա մահմեդական հրանառատրը,
որ առաջին անգամ էր ներկա լինում
Քիստոնեական արարողությանը,
խոստվանել էր իր դամբանականի
խոսում, որ աղքած էր լսելով հն-
չող երածության ելեւզները եւ
տեսնելով բահանաների ճոխ հան-
դերձաներ:

Համացանցը մեծ տարածում ունի
հիմա, եւ զինվորների ճախին հաղոր-
դագրությունները զգալիորեն գերա-
զանցում են սովորական բաղդա-
շիական առօրյային վերաբերող
նյութերին: Պատերազմից մահա-
ցածների թիվը տասնամուն է 240
հազարից 450 հազարի միջև:

Բայց ամենասարսափելին սիրիա-
ցիների համար 19-ամյա Ֆադի Զի-
դանի մահվան դատկերթը դիտելն
էր հեռուստատեսությամբ։ Ազգային
դաշտային բանակում էր ծա-
ռայում եւ 2015-ին զորակոչվելուց
ընդումնությունը չորս օր հետո Պալմիրա-
յում գերի էր ընկել ISIS-ի ահարե-
կիչների ձեռքում։ Ակսվել էր իրեն, որ-
դես Ալավեի տաճարամահ անելու
գործընթացը, որը նկարահանվել էր
ցուցադրվել էր Սիրիայի ներքում,
բայց ոչ արեւուսեում, որովհետեւ
չափազանց զարհութելի էին կարդե-
րը, եւ ես մետք է խնայեն ընթերցողի
զգացնումները։ Ներբերը «Դրինա
Վալիի» մահմեդականների հետ
ուզակ ձեւով էին վարվել։ Քյուսիսա-

յին Ափանստանուն նույն ձեւով երդասթել հակառակորդին ուզբեկ գնդապետ Դոստոմը:

Ենչումն ենք մենք իանուրժում

Ազգային և այլ առևտնական վայրագությունները: Խնչղեսանի համգիս վերաբերվում արելու մուտքում այս բոլորին, մինչ սիրիացի բաղադրական ծառական մարդիններով հայտնվում են մեր առաջ: Ապայլ շաբաթ Համայի հյուսիսի արելու մուտքում գտնվող մի գյուղում՝ Մարտի հիմնական տարեկան տոնը է, անբողջովին բանդված հիմնական տոնը՝ Տօն Տեղեկացած, որ սիրիական բանակի կամ «Ազգային դատավանության» գրամիավորումների մոտ 350 զինծառայող այդ փոքրիկ գյուղից գործել էն մարտերում: Թիվը մեծ է եթե հաշվի առ-

ԱԵՐ, որ բնակչության ընդհանուր թիվը (կանայք, երեխաներ եւ տղամարդիկ) հազիվ 8 հազար է:

Ինչքան է կորուսը Բաշար Էլ-Ասադի բանակում: Կարծում եմ 70-ից 80 հազար: Ինչ հատուցում են սամայու այդ զոհերի ընտանիքները:

Պետք է ավելացնեմ, որ Սիրիայում
մոտ 2000 մղոն տարած անցնելուց
հետո, ես Հզրովահի կամ իրանյան
հեղափոխական դահակախնճիքի
անդամներից ոչ մեկին չեմ հանդի-
բել, հակառակ որ արեմայտան Երկր-
ների դեկապարները դժողով են, որ
Սիրիան ողողված է իրանցիներով։
Դեսարքրական է, չ՞։ Ես ուր ցանկա-
նում եմ, գնում եմ եւ շատ ուս նկա-
տում եմ Հզրովահի մարտիկներին, ո-
րովիետել նրան սպառաբար Լիբա-
նանից են, որտեղ ես եմ աղբում եւ
անձանք ժանապահ եմ նրանցից ո-
մանց։ Բայց ողումներ շատ են այդ ց-
ջանում։

Չեմ կարող մոռանալ մի բանի օր
առաջ Բար էլ-Թումայի վրա արձակ-
ված ականների հեղեղը: Ավելի բան
100 զինվորական դահակակետք
անցնելուց հետո կաթուու եմ սիրիա-
ցի զինվորները ժամանակից ուժու-
թիւնավատահ են դարձել եւ հանգս-
տացել, ենթադրելով, որ դատերազմը
ավարշին է մնտենում: Մինչդեռ
նրանք դեմք է իմանան, որ ավարտվե-
լու նույն դատերազմներն առավել
վաճառքավոր են դաշնում:

Պատրաստեց Հ. ԾՈՒՐԿՅԱՆ

Առքերտ Սորգենթառը հույսեր է փայփայում

«Ուու Սրբի Զոնըլում» տպագրած իր հոդվածում դեսղան Հենրի Մորգենթաուի թուզը՝ Ռոբեր Մորգենթաուը հովանք է փայփայում, որ նախագահ Թրամփին իրեն յուրահատուկ նորառժ տաղավականությամբ կփոքի անցյալի տարումները եւ կճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը։ Հոդվածի հակիրա թարգմանությունը ստուել։

«Ցաղ ամերիկյան կառավարությանը չի հաջող-
վել դատաշաբ ձեւակերպումով բնորութիւնը հայերի կո-
տորածները: Իրարահաջորդ կառավարությունները
տեսի են սկզել թուրքական ճնշումներին եւ չեն ճա-
նաչել այն փաստը, որ կատարվածը սուկ դատմա-
կան դժբախտություն չէր, այլ համակարգված ցե-
ղասպանություն», գրում է նա եւ շարունակում, որ
նման նույնությունը անդայմանորեն զարմանալի չէր,
հաւաքի առնելով բաղաբականության երկրինի
բնույթը:

«Բայց Երուսաղեմը հւրայելի ճայրաբաղդը հռչակելով նախագահ Թրամփը կարծես նոր դարաշրջանի սկիզբն է ազդարարում», համոզված է նա: «1995-ից ի վեր, եթ կոնգրեսն ընդունեց քանաձեւը, նախագահներ Քլինտոնը, Բուտը եւ Օրաման հակառակ իրենց նախընտրական խոստումներին՝ չճանաչեցին Երուսաղեմը որպես հւրայելի ճայրաբաղդ եւ չտեղափոխեցին Մ. Նահանջմերի դեսպանատունը այնտեղ: Այժմ վերջապես Ամերիկայի երուսաղեմյան բաղրաբականությունը հաստակի վրա է:

Եվ դա ինձ լավատես է դարձնում, որ Ամերիկան
կճանաչի նաեւ Հայոց ցեղասպանության դա-
մական փաստը: Փաստըն անհերթիլի են: Դարեւ
ժարումնակ հայերն ապրել են Արարա լեռան ստվե-
րի ներք, այժմյան արեւելյան Թուրիայում: ...Պա-
մական դեմքերի ժամանակագրությանը ծանոթ են
ոչ միայն դաշնության գրեթից, այլև հորական
դադիսի՝ Յենի Մորգենթաուի գրություններից, ով
նախազառ Ուիլսոնի կողմից դեսպան էր Խաչակ-
ված Օսմանյան Թուրիայում: Նա անմիջապես
հասկացել էր, որ Զարդերն անսատի չափեր են ըն-
դունում եւ բողոքել էր թուրքական կառավարությա-
նը: Վերջիններս դատախանած էին, որ հայերը ա-
մերիկացի բաղադրացիներ չեն եւ չղետք է լինեն դես-
պանի մատուցության առարկան: Բացի այդ նույն
էին, որ հայերը քիչունյաներ են, իսկ դեսպանը՝
հրեա: Նրան նաեւ սպառնացել էին, որ Վաշինգտոն-
ին կսիրեն եւ կանչել իրեն: Պատիս դատա-
խանը հստակ է եղել: «Ավելի քաջա՞ր դասվի չի
կարող արժանանալ, ասել է նա, ինձնալով, որ
հրեա լինելով փրկել են հայուն հազարավոր քիչ-
ունյաների կանքը»: Դժբախտաբար, Առաջին հա-
մաշխարհային դատերազմի հոգեւորվ ծանրա-
թիւնված լինելու հետևանքում դեմքարտարու-
թյունը անտարեր գՏնվեց լայիս հորդուներին եւ
դիմումներին, եւ դասու որուեց հրադարակային ե-
լլություններով նարկանց ուշադրությանը հանձնել
հայերին դատուհասած ողբերգությունը, որի հետ-
ևանքում զանգվածային օգնություն ցուցաբերվեց
Վերաբրդուներին: Նա հաճախ էր այցելում «Ելիս
Այլենդ», որտեղ նրան ժանաչում էին որդես «Անլ
Յենի»: Նա իր որդիներին եւ բռներին փոխանցեց
իր ականատեսի վկայությունները: Դասը, որ սովորել
էր, ասա հստակ էր, եր սկզբունքներ տեղի են
աւիս նոյաբակահարմարությանը, աղա ար-

Ամեն տարի աղդիլին Մ. Նահանգների նախագահները ելույթ են ունենում դատավարտելով կատարված վայրագությունները, բայց երբեք չնելով, որ դա ցեղասպանություն էր: Այս նոտեցումը դեմք է փոխվի: Ես չեմ հասկանում այն մարդկանց մտահոգությունը, ովքեր մղողում են, որ դրանով մենք Թուրքիայի զայրույթը կառաջացնեմ: Չեմ անտեսում նաև նրանց մտահոգությունը, ովքեր նույն են, որ մեր դեսպանատան Երուսաղեմ տեղափոխումը կարող է խոչընդոտել խաղաղության բանակցություններին: Բայց արդար աշխարհ չի կարող կառուցվել Կենդիի եւ Երկրիմության հիմների վրա: Թող նախագահ Թրամփի մի անգամ եւս դրսուրի իր դարտավորվածությունը, բարձրաձայնելով ճշմարտությունը Հայոց գեղասպանության մերաբերությունը:

Դա հսկա ուղերձ կլինի ուղղված բոլոր այն մարդասպաններին, որոնք այսօր դարձել են երկրի դեկավարներ աշխարհով մեկ, ասելով, որ «Ձեր ոճաւորնություններն աննկատ չեն մնա», եզրակացրել է Օռելը | Խորէմիաը ուր:

ցի: Այդ մրցանակը այս տարի առաջին ամօնամ ընորհվելու է Ներկայացուցիչների դալարան աղյուսակի 20-ին Հայոց գեղադաշտության ոգեկոչման միջոցառման ընթացքում: Ընտրություններում առաջնությունը կատարելու է «Հայ ուսանողների ասցուցահայի» վարչությունը, որի հոգաբարձուների վարչության նախագահը Բրայան Ասատրյանը ընորհակալություն է հայտնել, որ ԶԵՎԵՐ յանուների ընտանիքը իրենց է դիմել մրցանակին արժանի ուսանող գործությունը համար: «Դրանով մենք ԶՈՒ-ի հիմասակը դահելով՝ նաեւ հաջորդ սերունդին ենք փոխանցում ուրիշին օգնելու, բարեզործություն կատարելու եւ հասարակությանը ծառայելու վեհ գաղափարը, որն այնպան հարազատ է խոսնակ Զորշին», ասել է նա:

ዕስጥ የዚሁኑንያንስ ሰነጻቸው እና 1931-1932 ዓ.ም.

13

Ազգական պատմություն

Թիվ 7(367)
23 Փետրվար
2018

Սերգեյ ԳԱԼՈՅԱՆ

Կիսում

Անցած դարի 60-ական թվականները ընթանալիք էին հարաբերությունների, նվաճումների ու ամսախաղերի հաջողությունների տարիներ էին մեր Երևանի գրեթե բոլոր բնագավառներում: Դրանք նաև ազգային գործ ամենամիշտ պահպանային գործ ամենամիշտ պահպանային գործ էին: Վերջապես դուրքակաց 50 տարիներ ի վեր ազգի խաղաց ձայնը: Պոռքակաց եւ ի լոր աշխարհի բարձաձայն իր ցավերի ու դահանջների մասին, որոնց արձագանքները լսվում են առ այսօն: Երկիր հոգեւոր դաշտը լուսավորվեց, ազգային միտքն ու ոգին ծովսկել, դարան էին մետել, ձնիալից հետ եկող գարնան հետ ոչ թե ծեցին, այլ ժայթեցին, նաման հրաբխի, որը տարիներ շարունակ տրփում էր լեռան ընթերին: Մշակութային կյանքում բացվեցին նոր հորիզոններ, նոր սահմանագետ հասկեցին:

Կողմից դիտողի դերում չճնաց հայկական կինոարվեստը:

Վավերագրական կինոյի աստղաբույզ երեսն եկան նոր անուններ, թողարկվեցին նոր ֆիլմեր, որոնք ոչ միայն շարունակեցին հայկական վավերագրական կինոյի լավագույն ավանդությունը, այլև զարգացրին, բարձրացրին բազմադասեցին այն հաջողությունները, որ ձեռք էր բերվել մինչ այդ: Արդեն տեսանելի էին թեմաների լուծման նոր արտահայտչամիջոցները, նոր մեթոդները, որոնք նոր փորձեր, որոնք, սակայն, հաղաղություն էին: Մեր վավերագրությունը ջանում էին բարձրացնել իրենց իսկ ստեղծած ֆիլմերի վարկանիքը, սակայն արժանանում էին բնադրատիքան արդար դիտողություններին: Նույնիսկ նրանք, ում աշխատանքները շատ թե ինչ արժանացել էին բնադրատների հավանությանը, չեն կարողանում ազատագրել ինչ, կարցրացած, արդեն տրախցիայի ուժ ստեղծելու համար: Կինոդատումի «սարֆովի» եղանակներից, կեղծ ու ոչ հավասարժան խոսից ու դասկերացաւությունից: Հաճախ միջնամասն ճանաչման արժանացած կինոյի համար էին աշխատանքները, ինչ ամենուն էր աշխատանքը մասնաւոր գործությունը մարդկության մարդկության նոր դարաշրջանի սկիզբը, աղա «Սկիզբ» աղարարեց նոր կինոատորափի, փելեցյանական կինոյի սկիզբը: Արդեն նախագծվել է այս արվեստի նոր ձեռագիրը, նոր լեզուն ու կինոերկի նոր երեսությունը: Դժվար չէր նկատել, որ նա ուսադրության կենտրոնում ոչ թե լոկ մարդ-անհան էր, այլև ամբողջ մարդկությունը՝ իր սիրանիներով, ճակատագրով, բանասեղծական յուրովի աշխարհով:

«Նա ֆիլմերում («Լեռնային դարեկ», 1964, «Մարդկանց Երկիր», 1966) ակնհայտության ընդգծվում է Փելեցյան-ռեժիսուրի յուրահատուկ կինոլեզուն: Բացահայտ նօնարվում էին գյուտարարական նոր մեթոդների, կինոնյութը ինչ-որ նոր Եղանակներով նատուրալ կիրառությունը: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս չի նաև անհանուն ուրիշությունը է: Նա կինոլեզուն, դասկերագրական կինոհյուսվածքը չէր նամակում ու չէր հիշեցնում որևէ մեկին. ամբողջ էկրանը ընչում էր ուրույն ուրույնություն, ասես «սնվում էր» դրեզիայի ակումբներից, եւ կտրուկ փոխվում էին մինչ այդ ունեցած մեր դասկերագրությունները կինոատորափի մասին: Մասնագետները (գուցե նաև համդիսատեսը) սկսեցին խոսել կինոարվեստի այդ հազվագյուտ երևույթի մասին փորմ-ինչն էլեկտրոնային հրովարությունը կարուց այսպիսի յուրօհնակ անհատականությունը հայտնվեց: Այս

Արծվի ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

«Մեր նայրաբաղադր կործանվում է բռ-
լորի աչի առաջ, բայց ոչ ոք այդ առթիվ
ձայն չի հանում:

Այս, այն, ինչը որ այսօր շինարարական զնկերությունները, իշխանությունները եւ ողջ մեր սնորհիսական հանրությունները միաձայն անվանում է Վերածնունդ՝ Կործանում է:

ԽԵԼԱՀԵԴ ՏԵՄՈՒՐՆՎ, առանց վերահսկողության եւ անճորեն կառուցվում են վիրխարի տեսներ, որն էլ փակում են սարածությունը, փակում են օդի, արեկ մուտքը, հորիզոնի տեսարաններն իհանալու հնարավորությունը»:

Թվում է, թե իսուսը Երեանի մասին է, որի դատմական անցյալն արդեն տաս-
է բարեհաջող է:

Անձյակից ավելի է անխնան ոչնչացվում է ազգընիր իշխանությունների ձեռքով, բաղադրի դիմանակարն այլասերվում է, դիմագրկվում... Եւ որդես հակառակ օրինակ միշտ բերում են հարեւաճ հանրադեսության ճայրաբաղադր՝ ցավով նովելով, որ Թիֆլիսը, ի բարեքահսություն իրեն, Սարեկ Սարգսյանի դես գլխավոր ճարտարապետ չի ունեցել, որ, ի սարքություն Երևանի, նոր անցյալի յուրաքանչյուր միջիմետքը դահղանում է սրբաւոր...

Բայց արի ու ես, որ վերոհիշյալ մեջ-
թերումը կատարված է Վրացի ժամանա-
կակից գրող Նաիրա ԳԵԼԱԾՎԻԼՈՒ «ՌԵ-
ՎԻԵՆ ՊԱՏՏՋԱՆԲՆԵՐՈՎ ԽՈՂԱՄԻՆ» էս-
տեից: Ենք ընդիհատված ենից շարու-
նակեմն մեջթերումը.

«Տղակորություն է ստեղծվում, որ Կրասանում ճարտարապետությունը որդես գիտություն գոյություն չի էլ ունեցել.... Խորհրդային ժամանակներում կառուցման անդիմությունը եւ անլետությունը մենք բացարում էինք կոմունիստական անխելամությամբ: Իսկ ի՞նչ է կատարվում հիմա: Մի՞թե ժողովուրդը, որը բարձր արժանականությունը եւ դուզիան համարում է իր բնութագրական գծերից, այլևս անկարող է ճաշակ եւ երիալայություն որդենորդի:

....ինչո՞ւ են դաշտասկում աղբել
եւ երեխաներ մեծացնել այս զազախցի-

կում, ինչողիսին այսօր ներկայանում է Թքիլիսին»: Եթեհանգը շարունակում է բերել բազմաթիվ օրինակներ Թքիլիսի խաղաքաշնական կամայականությունների, այդ ոլորտում հօխանությունների մարտնչող տփության, անձաւակ կառուցադրումների, բնադրականական աղետայի վիճակի, անցյալի հիշատակների աղջատման, աղօդինի ծառահատումների, շուկաների փակման եւ բազում այլ բաների մասին, ինչք շատ պելի է մինյանց հարազատացնում 21-րդ դար թեևակոյիսած Երեւանը ու Վրաց մայրաքաղաք՝ Երեմնի «Տիկիսի խորսին հայրա»...

Իհարկե, սա չեմ մեջբերում՝ սփոփելու համար անդամնություն եւ դիմագուրկ ճայրաբաղավ ժառանգություն սացող մեր սերունագներին: Կայրազ կադիմալիզացիայի եւ նույնան վայրազ գլորպալիզացիայի դայնաններում, ցավու, շատ խալաներ են կորցրել իրենց ընմայն ու շարունակում են որնացրել:

Կործանվող մայրաքաղաքների մասին՝ Երեք ցավալի մեջբերումներով

Տարիներ առաջ, եթ այս թեմայով ճամանակ առաջ գործությունն էի կիսում սիրելի գրողին եւ ավագ բարեկամին՝ ճարտարապետության աշազիսակ Եղանկահիւասակ Կարողիս Սուրենյանի հետ, նա ցավով նույն, որ դա միայն հայկական անփության արտահայտություն չէ, որ իր ծննդավայր Արենին էլ Վեցին տաճամյակներին իր դասմական անցյալը զիշել է աննկարագիր եւ անդեմ ժամանակակից ժիշությունների...

የቴስፋկዎን ፈተትኩር ኮውግተኩን፡ ሆነም የ ደንብ መሠረት ተከራክር እንደሚከተሉ ይችላል፡

Ես ճարտարապետ չեմ, ես չէ, որ դեմք դատեմ կառուցապաման առանձնահատկությունների մասին, բայց ես կարող եմ իմ կարծիքն ասել այն հիվանդ, թե կարող եմ ինչ-որ չափով օգտակար լինել Յավն այն է, որ ճարտարապետի սխալ առաջիկա 50-100 տարվա ընթացքում ուղղել չեն կարելի, եւ անցնան շրջանու տարած կառուցված ժինությունները կանան որդես ճարտարապետների վաս ճաւակի վկաներ:

Ես տեսել եմ Յոյլախային դղողուական կառուցաղամատման նախագիծը՝ սկսած ունիվերնագի ժենից, վերջացրած օդուայի եւ բալետի ժենիով։ Յեղինակները ստեղծել են հրապարակների ու դրւագների մի կասկադ՝ իրաւ Վրա շարելով ակայունների, ուղղանկյունների եւ բառակու սիների աճբողջ կրկտեր, մոռանալով ստենաքանական լուծումը՝ ուղիղ, լայն, կանաչաղամատուածայի դարգ ձեւը, կառուցաղամատված ոչ թէ բարձրաբերձ ժենիուարունիք կարող են ճնշել Լենինի եւ օղերայի հրապարակների վրա, այլ բննությունած հայկական ճարտարապետության եւ հայկական բարի սիմֆոնիայով։ Ինչ ջիալոց, անհաշիւ են հայկական բարեամբերն ու նրբեամբերը, բայց, չգետես ինչու, մեծ մասամբ օգտագործվում միայն Արթիկ-տուֆի վարդագույնը, ու Տեղեկականութիւնը կառուցաղամատված է առաջնական աշխարհում։

Նիշորինակություն է ստեղծում»:
Զգիտեմ, ո՞ղջ է արդյոյն Հայաստանի Երեմնի սրացավ խաղաքացուի Ս. Ռոդին դեսպանակայան, Հայաստանում է առաջին, սակայն նա Վստահորեն սարսափ կմասնվեր՝ տեսնելով Հյուսիսային դրա դուռան իրականություն (դառը) դաձած...

(թերեւս սա «բորբ» Եվրոպան սխալ հա-
նելու եւս մենք կողք էր): Բայց արի ու տես,
որ մեր կանաչազարդ բաղադրում են շա-
տանում օձերն ու կարիքները, ոչ թե Եվ-
րոպայի՝ նրանց նշանակալի մայրա-
քարտում եւ որոնցում խելամիտ կերպով
դադարանվում են անցյալի հիշտառակ-
ները: Եվ այդ առիթով հիշեցի արվես-
տաբան Արմեն Եսայանցի ֆեյսբուքյան
սրամիտ գրառումը.

«Ես ամենով գտնում եմ, որ էս դաիհ դրությամբ, որևէ հեռանկար չկա Երեւան քաղաքը փրկելու, որպես դրա համար անհրաժեշտ են հսկայական գումարներ ու ահավոր ռադիկալ ֆայլեր, որին անօգան Երեւանցիները դարձաւ չեն... Օրինակ, դասկերացրի իրավիճակ, որ կենուրնի բակերի բոլոր ավտոնակները, անինաս հիմնարար դեմք է վերացնել ու կանաչ գոտիներ ստեղծել, Երեւանը ի համար ընտիր խաղահրամարակներով, չի սացվի, չէ՞ Այնուա որ, ես գտնում եմ, որ էն խաչով Շենքն էլ դեմք է կառուցվի Երիտասարդական դալասի Տեղում, Արամ Մանուկյանի արձանն էլ դեմք է դրվի, ու ընդհանրամես, Աքրովյան փողոցի էն նոր հյուրանոցն էլ ընտիր դրուելս է... մենք դեմք է ձգտեմ Էնան վաս կառուցադամանք, անինաս արձաններով, անտրամարանական քաղաքաշինական լուծումներով բաղադր դարնան (որի ճանապարհին ենք վաղուց), որ դա լինի մեր ֆիւկան, լինեն լավագույնը վաս քաղաքների մեջ, Էնան Վազը լինեն, որ դարնան «լավագույն վաս քաղաքը», թող մարդկանց մոտ տարակորթուն ստեղծվի, որ հատուկ ենք էրդես անում... դասկերացնում են ինչքան էներգիա ու ներկ ու ռեսուրս կիսնայենք, դարձադեմք է համակերպվել ու ընդունել դա որպես հատուկ քաղաքականություն՝ համաշխարհային քաղաքաշինական համատեսում ուրույն նիշա զբաղեցնելու առումով: Որդես Հռոմից իին քաղաք, մենք հասկացել ենք, որ նորմալ փողոցներ, կոկիկ բակեր, դասմական կարևոր Շենքեր, միասնական քաղաքային դեմք ունենալը ֆիզիկա ա....»:

Սարկազմով են գրված այս տողերը (սարկազմ՝ ծնված մեծ սիրոց ու նաեւ՝ մեծ ցավից): Բայց, ավաղ, մեր որոշումը ընդունողմերի վրա վարուց արդեն չեն ազդում ոչ ճիշտ խոսքը, ոչ մասնագետի կարծիքը, ոչ սարկազմը: Խոկապես, գուցե մեր նյարդերը խնայելու համար դիմի հաճակերպվել այդ խաղախահնական հառուկ բաղաբականության հետ: Բայց ինչ դարձաբանում տաս տարին մի խանի անգամ Երեւան այցելող դրսեցի ընկերաբեկամների, թէ ինչո՞ւ Հռոմից հին խաղաղություն, այսուամենայնիվ, գոյություն չունի: Այս սա այն դեմքն է, երբ դարսիկ-արար-թաթար-մոնող-թռուր-սելջուկները ոչ մի մեղի էլ չունեն...

«Socially Relevant» Կինոսիարատուր՝ Մայիսի 16-22

համարձակությունը» ֆիլմը, որ դաստիարակությունը կազմում է 19-րդ դարի վիետասանութիւնի, բանասարության պատճենի եւ էսաթիսի խօսքական կյանքի պատճենը: Հիամերած մյուս ֆիլմերի շարքում են «Դարսին» (Ս. Նահանջներ) և «Գիշեր fn ձայնը» (Ավստրալիա, Նոր Զելանդիա):

յաստան, Նիդերլանդներ եւ Գերմանիա
ֆեոքրատ:

Կարձամետրած ֆիլմերի ցանկում են «Ծերանալ վայելուշ կերպով», «Երազությունը մուգ մղձավանցի մեջ», «Ուժե՞ն է տունը եւ «Ում անկարողությունն է» ֆիլմերը:

ηειδ ოფერა «Arne Aap» կազմակեր-
տության հաճագործակցությամբ կազ-
մակերտվելու է հատուկ միջոցառուա-
նվիրված կանանց, որի ընթացքում բա-
նավեճ է անցկացվելու **Ռուչիրա Գուտ-**
սայի դեկապարությամբ:

Տեղի է ունենալու նաեւ սցենար գրելու
մրցույթ:

Փակման օրը մրցանակներ են սնորհվելու եւ «Doux» ակումբում կազմակերպվելու է ընդունելություն ի դաշտվասանակից ֆիլմաւարդողների: «Դասրակական հնչեղության» կինոփառատեսի նորաւակն է դայքարել բռնություն բարողող ֆիլմերի դեմ:

Բախտիար Հովհաննես**Խառնագիր**

Սույն պատճենը թե երբ են առաջին անգամ լսել Հովհաննես Թումանյանի անունը, կամ կարդացել նրա մի որեւէ գործը, չեն հիշում: Բայց հաստաք կարող են ասել, որ նրա հետ իմ ծանրությունն սկսվել է դրանցական տարիների՝ 1936-1937 թվականներից:

Բայց Չերժինսկու օրջանի N39 հայկական միջնակարգ դրանցից երկրորդ թե երրորդ դասարանի աշակերտ է է (1936-1937): Գարուն եր, թե՝ աշում, դարձյալ լավ չեմ հիշում: Մի օր դրանց գնայիս, մեր փողոցի բարահարկ բնակելի տեսքի մոտով անցնելիս, բայց բերանն ընկած մի գումավոր բան տեսա, ալիք-ալիք դեռ ու դեռ ճնշվում էր օրուան: Եթեխա ու երեխա, հետարքությունն աշրջակ այդ տեսարանը:

Նա վերտում, ես ներեւում, այնուա գնացի նրա ուղղությամբ, մինչեւ ու վայրէց կատարեց մայրի վրա: Դասա, Վեցրի: Կարմիր կազմով, լատինատառ թուրթերն ու (այդ ժամանակ դեռ ադրբեջաներն բարձ գործածության մեջ չեն, մինչեւ 1936-ը գրում էին թուրթաց լեզու, թուրթական գրականություն, թուրթ թատրոն, միայն թետրության անունն է Ադրբեջան) մասված գրի հիմնութերն են: Կարմրագույն երեսի վրա կլոր օրջանակի մեջ նկարված է ինչ-որ մի բանի վրա նստած փափախավոր կատու՝ ձախ ձեռքով չիրով բերին դահած, աջ ձեռքին էլ մկրած՝ ծնկերին գցած մորթու վրա:

Այդ տարիներին մենք դեռ ռուաց եւ ադրբեջաներն լեզուներ չենիմ սպառում: Մեծ եղբայրների դասագրերից սպառել է այդ լեզուների տառեր եւ առանց դժվարության կարդացի թումանյանի անունը եւ գրի վերնագիր՝ «**Ի՞ր կա փիշիք**» (Չուն եւ կատու):

Լատինատառ այդ գիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագրված էր տեսի տառի 8 տողը: Շատ տարիներ անց, Երևանում դահածից, որ գրի ձեւավորությունը կատարել է նկարչի եւ գրականաթերական գործիչ Գարեգին Երիցյանը:

Այդ նույն էջին գրական բանագիրը լուս էր տեսել 1935-ին Երևանում, Հայրածի կողմից: Հաղորդի հակառակ կողմում տղագր

